

Henrik Marstal

Hjertet har sine grunde som fornuften ikke kender

I.

Inskription. Ordet klinger strengt, sakralt og uomgørligt. En inskription er ikke forgængelig skrift i det våde sand, der udviskes af tidevandet. Det er derimod skrift der indhugges i sten til evig tid eller i hvert fald til eftertiden. Inskriptioner findes på marmorplader og gravstene. Og hos den tjekkisk-jødiske forfatter Franz Kafka (1883-1924) er inskriptioner også noget, der findes på selve menneskekroppen. I novellen 'I fangekolonien' bliver en person dømt til at få indridset ordlyden af sin straf på huden ved hjælp af en særlig harve, hvis arsenal af sylespidse nåle arbejder utrætteligt overalt på kroppens overflade. Hensigten er at den dømte herefter skal *mærke* sig frem til ordlyden, inden han dør af sine sår. Hvis man har denne novelle i baghovedet under lytningen til *Inskription*, vil billedet af det skrigende offer med sine blodige inskriptioner ustandeligt dukke op undervejs. *Inskription* kan i hvert fald forstås som en imaginær lydside til den kafkaske harves arbejde, og hvor Halls egne råb og skrig undervejs svarer til ofrets. Uanset om man som læser til disse linjer vil gøre linjernes forfatter selskab i denne tolkning eller ej, må enhver der lægger øre til værket i sin fulde længde i det mindste indrømme, at det undervejs sætter sin egen mere eller mindre tydelige inskription i lytterens sind. Så intenst, påtrængende og uomgørligt er det.

II.

Inskription er som værk vanskeligt at overskue, udfordrende som det er både for ørerne og for pennen. Der er tale om en serie af lydforismer, løst relateret til hinanden, der i et tidsrum af knap 40 minutter bevæger sig gennem et landskab af håb, trøst, nød, rædsel og nåde – fra den udadvendte og fokuserede åbning over den mere indestængte, afventende og meditative midterdel til den aggressive og desperate slutning. Det er et elektronisk værk i den forstand at det er instrumenteret for elektrisk forstærket vokal (med to indstillinger, ren og forvrænget) og elektrisk forstærket violin, begge dele fremført live af Hall selv. Herudover er anvendt tre båndoptagere (to spolebåndoptagere og én kassettebåndoptager) med en lang række præ-indspillede forløb bestående af manipulerede reallyde (optagelser af fx bil- og stemmelyde), ofte afspillet med forskellige båndhastigheder eller undervejs kørt op og ned i tempo. Derudover anvendes en ekkomaskine som i lange passager 'fodres' med lyd fra båndoptagerne, vokalen og violinen som derved bliver tilsat ekko og undertiden ekkoets eget ekko. Udover reallyde anvendes også præ-indspillede forløb med fx tibetanske bedeklokker og stærkt forvrængede guitarer.

Ved fremførelsen af værket blev de mange præ-indspillede forløb afspillet i mere eller mindre vilkårlig rækkefølge. Via de medbragte bånd havde Hall nogle skæringspunkter eller strukturer i det overordnede værkforløb, der dog kun var at forstå som en slags fikspunkter: Værket var i hovedsagen en improvisation med anvendelse af et musikalsk materiale, der primært var skabt til lejligheden. Den ene spolebåndoptager, en gammel, men slidstærk og lydmanipuleringsvenlig Blaupunkt, var i forløbet anvendt som 'hovedinstrument', og det var fra den at store dele af de manipulerede reallyde blev afviklet, først og fremmest de dybe billyde, som fremkom ved at køre båndet ned i lavest mulige hastighed. De lejlighedsvis vokale fragmenter var blot tænkt som effektskabende udråb; der var ikke nogen egentlig tekst til værket, selvom ord i retning af "raw material" undervejs kan tydes ved intens nærlytning. Hertil er kun at tilføje at værket, især den afsluttende del, blev afspillet ved ekstrem kraftig lydstyrke, hvad der efterfølgende fik *Informations* anmelder til at tale om "et skyhøjt lydhelvede", og som det frustrerede

publikumstilråb umiddelbart efter værkets afslutning ("En gang til, vi kunne næsten ikke høre det hernede!") i al sin ufrivillige, men befriende komik kun kunne bekræfte.

III.

Inskription var for Hall en fuldbyrdelse af den periode i hans tidlige virke, som var mest entydigt elektronisk orienteret. Anvendelsen af støjloops og manipulerede reallyde var i forvejen foregrebet ikke kun med mini-lp'en *Ritual* fra marts 1983, men også med duoen *Dialogue*, som Hall allerede siden 1979 havde haft med Per Hendrichsen, og som overvejende anvendte synthesizere og båndoptagere som instrumenter. Samtidigt pegede denne anvendelse frem mod Under Fors koncert under World Music Days i Århus den 30. oktober 1983, hvor gruppen optrådte i et næsten totalt elektronisk regi. Og især de præ-indspillede guitarstøjflader i værket pegede frem mod Under For-albummet *Apparently All The Same* fra maj 1984. Endelig havde *Inskription* metodiske paralleller til performancen *Karriere og onani*, som Hall fremførte på Café Victor i København sidst i marts 1983. Her var det dog ikke klingende lyde, men derimod ord og sætninger, der via båndoptagere blev udsat for cut-up-manipulationer.

Nu, hvor værket kan ses på 20 års afstand, er det påfaldende i hvor høj grad det på trods af sin unikke karakter indgår i og bidrager til en dansk, elektronisk musiktradition. Set med nutidens øjne anno 2003 peger *Inskription* for så vidt både frem og tilbage. Værkets indiskutable pioner karakter, kombineret med en trang til at sætte en ny, hidtil uformuleret standard, gør det åndeligt beslægtet med elektroniske værker som fx Else Marie Pades *Symphonie magnétophonique* og *Syv cirkler* (begge 1958) samt Jørgen Plætners *Beta* (1962-63). I den anden, mere aktuelle ende er værket ligeledes åndeligt beslægtet med den elektroniske musik som eksempelvis Anders Remmer siden 1990'erne har arbejdet med i projekterne *Future 3* og *Dub Tractor*. Også andre elektroniske originaler som Thomas Knak, Goodiepal og laptop-musikeren Jacob Kirkegaard kan muligvis ses som den elektroniskalske Halls musikalske slægtninge og efterkommere. Det er værd at nævne, at der i *Inskriptions* egen samtid i øvrigt også var andre musikere end Hall, der arbejdede med beslægtede klangverdener. Her falder især navne som Grønvirke og til dels Moral og i øjnene.

IV.

Inskription blev til i en periode hvor Hall arbejdede med båndloops og tilstedeværelsen af hvid støj i en ofte atonal og kompleks klangverden. Men den urolige energi, som ofte kendetegner idérige mennesker med meget på hjerte, har på godt og ondt også været Halls menneskelige og kunstneriske vandmærke. Den unge Halls maniske angst for at blive fastlåst i et bestemt udtryk og i en bestemt opfattelse fra publikum, kombineret med hans store fremdrift og stædige rastløshed, drev ham konstant videre mod andre arbejdsmetoder, andre platforme, andre løsningsmodeller. *Inskription* var med andre ord en station på vejen, en sten på bjerget, en erfaring lagt til summen af tidligere erfaringer. I den forstand var værket historie for Hall allerede da de sidste ekkoer var klinget ud ved fremførelsen mandag den 5. september 1983 i Radiohuset i København.

Karakteristisk for Halls ambitionsniveau – og måske samtidig for hans tvivlen på sit forehavende? – var *Inskription* ved koncertopførelsen ledsaget af et programindlæg, der i al sin senpubertære indbildskhed (kan nogen finde ud af hvad Hall *egentligt* mener her?) paradoksalt nok giver indsigt i nogle centrale aspekter af Halls psykologiske fysiologi. Indlægget kan muligvis siges at være udtryk for: 1) En punkrelateret trang til at frasige sig enhver medvirken til samfundets fortsatte kompromittering, hykleri og åndløse stupiditet; 2) En menneskelig trang til at søge tilbage til det ubesmittede eller før-moderne, der hos

Hall har navn af ”den tribale råhed”; 3) En ikke mindre menneskeligt trang til og håb om at komme ud af enerens uundgåelige ensomhed og søge optagelse i et socialt fællesskab, en såkaldt ”latent stammeidentitet”; 4) En intuitiv fornemmelse af at være en kriger, der i en forvirret, rodløs og affortryllet verden må udvise initiativ og mod til at lede de fortabte væk fra fortabelsen og ind i renhedens rige – ”a spastic appeal for unknown ideals”, som Hall sang og skreg det i ’Among’ på Ballet M-albummet *Før* fra 1982; samt 5) En avantgardistisk influeret erkendelse af at kun ved hjælp af manifestationen – her i form af en live-opførelse – kan kunsten ændre verden til det bedre ved at søge at overvinde det store gab mellem kunst og virkelighed, mellem form og indhold, mellem tvivl og tro, mellem du og jeg. Der er derfor en meget stærkt pointe i at *Inskription* med de omgivende publikumsbifald og den forudgående introduktion til Hall ved Ingolf Gabold, tydeligvis finder sted i et bestemt rum, i en bestemt situation på et bestemt tidspunkt og derved er en performance eller en happening der ligesom enhver anden inskription er uomgørlig.

V.

Inskription er et paradoksalt værk ved på en gang at udøve en skarp modernitetskritik og med sine elektroniske virkemidler samtidig overgive sig til modernitetens vilkår i det industrielle samfund, som i begyndelsen af 1980’erne gik på hæld. Det er også et paradoksalt værk ved med sit blotte incitament at være en lyssplint i det mørke univers, men med sin vægt samtidig være et dybt foruroligende, angstfremkaldende og klaustrofobisk stykke mørkemusik, hvor intet lys trænger ind. Og, for at vende tilbage til begyndelsen, er værket paradoksalt ved på den ene side at give sig ud for at være en inskription, men på den anden side samtidig være en avantgardistisk performance, der dementerer sig selv i det sekund den når sin egen selvdestruktive verdensundergang af en afslutning. Måske var denne inskription alligevel skrevet i det våde sand? Vi ved det ikke. At spørge den dengang 20-årige Martin Hall, lader sig ikke gøre. Vi må i stedet holde os til sandheden i ordsproget: Hjertet har sine grunde som fornuften ikke kender. Tilbage bliver et intenst, påtrængende og uomgørligt stykke musik, hvis gådefuldhed vi kan konsultere igen og igen – indtil menneskestemmer vækker os, og vi drukner.